

Merhaba

merhabahaber.com

f /akademiksayfalar

KADEMİK

Sayfalar

Kurucusu: Dr. Mehmet Ali UZ

Yayın Kurulu: Dr. Mehmet Ali UZ - Prof. Dr. Saim SAKAOĞLU - Ahmet ÇELİK - Ali İŞİK - Av. Serdar CEYLAN - Hasan YAŞAR
maliz@merhabagazetesi.com.tr - saimsakaoglu@hotmail.com - celikahmet66@hotmail.com - baskuyulu@gmail.com - srceylan@hotmail.com - hyasarkonya@gmail.com

Bir Fotoğrafın Hatırlattıkları (36)

STRUGA (KUZEY MAKEDONYA) ŞİİR AKŞAMLARI VE KONYALI İKİ ŞAİR”

Yugoslavya'nın dağılmasından ve birkaç yeni devletin ortaya çıkmasından sonra, özellikle Türklerin yaşadığı ve ülkemizdeki bilim toplantılarına gelenlerin çokluğu sebebiyle Makedonya ve Kosova'yı merak eder olmuştum. Hatta bu dağılmadan önce de bir önemli toplantı için aldığım daveti değerlendirerek yollara düşmeye karar vermiştim. Yugoslavya'ya bağlı Makedonya Cumhuriyeti'nin Ohri şehrinde 7-8 Temmuz 1985 tarihlerinde düzenlenecek olan, 9. Milletlerarası Balkan Folklor Sempozyumu için bir de bildiri hazırlamıştım: Balkan Ülkelerinde Nasreddin Hoca'ya Mal edilen Bölge Tiplerine Ait Fıkralar (*Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Bellekten* 1985, Ankara 1990, 131-135). Ancak gitmek kısmet değilmiş. Derken daha sonraki yıllarda Bağimsız Makedonya Cumhuriyeti'nin başkenti Üsküp'te bulunan Kiril ve Metodiy Üniversitesi'nin Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde bir hafta boyunca ve çe-

Prof. Dr.
Saim SAKAOĞLU

şitli konularda misafir profesör olarak konferanslar verdim: 09-13 Eylül 1993.

Bu yazımızda ülkenin güneybatı bölgesinde bulunan iki şehirden söz edecek, bunlardan daha küçük olanında düzenlenen bir şiir festivalini ele alacak ve bu festivalle ilgili olarak iki Konyalı şairimize değineceğiz.

Ohri şehri, Balkanların en güzel şehirlerinin başında gelmektedir. Biz de bu güzellikleri solmuş bir bilim insanı olarak anılan görüşe katılıyoruz. Ohri Gölü'nün kıyısındaki bu şehrin sahillerinde dolaşmak bile başlı başına bir keyif almaktır. Başkent Üsküp'e iki buçuk saat kadar uzakta olup ülkenin turizm cennetlerinin başında gelmektedir. Burası ayrı zamanda Türk ve İslam dünyasının belirli izlerini canlı olarak yaşatan bir şehirdir.

Yine aynı gölünü kıyısında olan Struga ise Ohri'ye göre oldukça küçük olup o da ülkenin güneybatı bölgesindedir. Burası

1960 yılından beri düzenlenen şiir festivalleri ile dünya çapında üne kavuşmuştur.

Şiir festivali ile ilgili şu kısa bilgiyi vermek isterim. Toplantının özgün adı, Струшки вечери на поезијара, СБП Струшки већери на поезијата, SVP'dir. İlk ikisi kısa dönemlerde olmak üzere üç dönemde gerçekleştirilmiştir:

1.1961-1963;Ulusal çapta olup sadece Makedonya vatandaşları katılmıştır.

2.1963-1966; Eski Yugoslavya'yı oluşturan ülkelerin vatandaşları katılmıştır.

3. 1966'dan sonra: Uluslararası düzeyde olup bütün dünya ülkelerinin şairlerine açıktır.

Aşağıdaki listede de görüleceği üzere, ülkemizi temsil eden Fazıl Hüsnü Dağlarca altın çelenk ödülünü 1974 yılında almıştır. Adı Struga'da bir sokağa verilmiştir. Ayrıca Dağlarca'nın büstü de diğer şairlerle birlikte Struga Kent

Müzesi'ne yerleştirilmiştir. O yılın şairin, özel olarak hazırlanmış ve Altın Çelenk adı verilen bir haktırna de sunulmaktadır.

Uluslararası çapta düzenlenen festivallerde *Altın Çelenk* ödülüne layık bulunan şairler ve ülkeleri:

1966 Robert Rozhdestvensky (SSCB)

1967 Bulat Okudzhava (SSCB)

1968 László Nagy (Macaristan)

1969 Mak Dizdar (SR Bosna Hersek , SFR Yugoslavya)

1970 Miodrag Pavlović (SR Sırbistan , SFR Yugoslavya)

1971 WH Auden (Amerika Birleşik Devletleri)

1972 Pablo Neruda (Şili)

1973 Eugenio Montale (İtalya)

1974 Fazıl Hüsnü Dağlarca (Türkiye)

1975 Léopold Sédar Senghor (Senegal)

1976 Eugène Guillevic (Fransa)

1977 Artur Lundkvist (İsveç)

1978 Rafael Alberti (İspanya)

1979 Miroslav Krleža (SR Hırvatistan , SFR Yugoslavya)

1980 Hans Magnus Enzensberger (Batı Almanya)

1981 Blaže Koneski (SR Makedonya , SFR Yugoslavya)

1982 Nichita Stănescu (Romanya)

1983 Sachchidananda Hiranda Vatsyayan Agyey (Hindistan)

1984 Andrey Voznesensky (SSCB)

1985 Yiannis Ritsos (Yunanistan)

1986 Allen Ginsberg (Amerika Birleşik Devletleri)

1987 Tadeusz Różewicz (Polonya)

1988 Desanka Maksimović (SR Sırbistan , SFR Yugoslavya)

1989 Thomas W. Shapcott (Avustralya)

1990 Justo Jorge Padrón (İspanya)

1991 Joseph Brodsky (Amerika Birleşik Devletleri)

1992 Ferenc Juhász (Macaristan)

1993 Gennadiy Aygi (Çuvaş Cumhuriyeti, Rusya Fed.)

1994 Ted Hughes (Birleşik Krallık)

1995 Yehuda Amichai (İsrail)

1996 Makoto Ooka (Japonya)

1997 Adunis (Suriye)

1998 Liu Banjiu (Çin)

1999 Yves Bonnefoy (Fransa)

2000 Edoardo Sanguineti (İtalya)

2001 Seamus Heaney (İrlanda)

2002 Slavko Mihalić (Hırvatistan)

2003 Tomas Tranströmer (İsveç)

2004 Vasco Graça Moura (Portekiz)

2005 William S. Merwin (ABD)

2006 Nancy Morejón (Küba)

2007 Mahmoud Darwish (Filistin)

2008 Fats Arapi (Arnavutluk)

2009 Tomaž Šalamun (Slovenya)

2010 Lyubomir Levchev (Bulgaristan)

2011 Mateja Matevski (Makedonya)

2012 Mongane Wally Serote (Güney Afrika)

2013 José Emilio Pacheco (Meksika)

2014 Ko Un (Güney Kore)

2015 Bei Dao (Çin)

2016 Margaret Atwood (Kanada)

2017 Charles Simic (ABD)

2018 Adam Zagajewski (Polonya)

2019 Ana Blandiana (Romanya)

2020 Amir Or (İsrail)

2021 Carol Ann Duffy (Birleşik Krallık)

Ünlü şairimiz Fazıl Hüsni Dağlarca 1974 yılının şiir ödülüne layık bulunmuştu. Biz de daha sonraki yıllarda yaptığımız Struga gezimizde adına dikilen ağacı ve yanındaki plaketi yerinde görmüştük. O günkü ziyaretimiz sırasında yanımızda bulunan üç kişiden biri, hemşerimiz vali Bahattin Güney (d. 1936 Seydişehir) ve eşi ile Folklor Araştırmaları Kurumu Başkanı İrfan Ünver Nasrattınoğlu idi.

Şairimizin adı, öbür şairler için yapıldığı gibi, Struga'da bir sokağa verilmiştir. Ayrıca Dağlarca'nın büstü de diğer şairlerle birlikte Struga Kent Müzesi'ne yerleştirilmiştir. O yılın şairin, özel olarak hazırlanmış ve Altın Çelenk adı verilen bir hatıra de sunulmaktadır.

Dağlarca kimdir? Pek çok kaynakta hayatının ilk basamakları yuvarlanarak geçirilmektedir. Bazı kaynaklarda ise Adanalı ol-

duğu yazılıdır. Biz. *TDV İslam Ansiklopedisi*'nen Alim Kahraman tarafından yazılan Dağlarca maddesinin ilk paragrafını alarak onu ana hatlarıyla tanıtmaya çalışacağız. Derken Konyalı bir yazarımızı, arkadaşımız Mustafa Güden'in kaleminde Dağlarca-Konya bağına ortaya koymaya çalışacağız.

İstanbul Ortaköy'de dünyaya geldi, asıl adı Mehmet Fazıl'dır. Subay olan babası Hasan Hüsnü Bey'in görevi dolayısıyla ilk ve orta öğrenimini Anadolu'nun

çeşitli şehirlerinde sürdürdü. Babasının isteğiyle girdiği Kuleli Askerî Lisesi'nin ardından Kara Harp Okulu'ndan mezun oldu (1935). Atış Okulu'ndaki eğitimini tamamladıktan sonra piyade subayı olarak Erzurum'a tayin edildi (1936), bir süre Iğdır'da kaldı. II. Dünya Savaşı sırasında Trakya'da görev yaptı (1940-1945). 1950'de askerlikten ayrıldı. Önce Basın Yayın ve Turizm Müdürlüğü'nde çalıştı, ardından iş müfettişi olarak Çalışma Bakanlığı'na girdi ve buradan emekli oldu (1959). Bu tarihten itibaren İstanbul'da önce Aksaray'da, daha sonra Vezneciler'de açtığı Kitap Kitabevi ve yayınlarını, 1970'te kapanışına kadar yönetti. Aynı yıllarda Türk Dil Kurumu Yönetim Kurulu üyeliğinde bulundu. 15 Ekim 2008'de İstanbul'da öldü ve Karacaahmet Mezarlığı'na defnedildi (C Ek 1, 2020, 301).

Görüleceği üzere anne adı bile anılmamıştır. İşte yararlanacağımız ikinci kaynağımız, sayın Güden alacağımız bilgiler:

"Konya'da ondan izler var. Dağlarca [nın] babası Erzurumlu. Annesi Konyalı olmasına rağmen Adanalı olarak biliniyor. ... Erzurumlu bir aileden olan süvari yarbay Hasan Bey ve Konyalı bir ailenin kızı olan eşi Kadriye Hanım 26 Ağustos 1914 tarihinde İstanbul Ortaköy'de Taş Mektep Sokağı'ndaki evlerinde dünyaya gelen evlatlarına Mehmet Fazıl ismini verir. ... Hasan Hüsnü Bey Konya'ya tayin edilince aile Sahipata Mahallesi Kadı Mürsel Sokak'taki bir eve yerleşirler ki burası Kadriye Hanım'ın baba ocağıdır. Üstelik anneanne ve dede de hayattadır. Mehmet

Fazıl çocukluk yıllarının bir bölümünü Arabaoğlu Makası'nda, kilisenin çaprazında bulunan Kadı Mürsel Camii civarında geçirir. Evleri de zaten camiin kible yönünde, sol köşededir. ... Mektep yaşı geldiğince Mehmet Fazıl ilköğretime de Konya'da başlar. . Birinci sınıfı bitirdikten sonra Hasan Hüsnü Bey'in tayini çıkar ve aile Kayseri'ye taşınır. ' (Mustafa Güden, "Konya'da Ondan İzler Var", Yenigün, 07 Mayıs 2021, tam sayfa, Ramazan).

Hemen şunu da hatırlatalım ki sevgili hemşerimiz Dağlarca, Struga'dan önce de, 1968 yılında, Amerika Birleşik Devletleri'nin International Poetry Forum tarafından 'Yaşayan En İyi Türk Şairi' olarak ilan edilir.

Şair büyüğümüzün hayatının öbür aşamaları, kitapları, ödülleri, iş hayatı ve emekliliği... Elbette Dağlarca bu kadar değildir. Biz onun Struga sevincini paylaştık ve annesinin Konyalı olduğunu dile getirdik. Onun Konya Ovası başlıklı şiirine de yer vereceğiz.

Bu arada, Dağyarca için ilimizdeki önemli bir kaynağı da hatırlatmak isteriz: Abdullah Harmancı, "Dağlarca, Fazıl Hüsnü", *Konya Ansiklopedisi*, C, 3, Konya, 2012, 2-3.

Dağlarca'nın yukarıda adı geçen Aksaray'daki dükkânı, *Kitabevi*, benim kaldığım Çapa Yüksek Öğretmen Okulu ile derslerimi aldığım Edebiyat Fakültesi'nin arasında idi. Özellikle bazı bölüm arkadaşlarımızla Fakültenin Çapa'ya dönerken uğrar, bir şeyler alırdık. O yıllarda yayımlanan birkaç küçük çeviri kitabı vardı, onları hatırlıyorum:

Thornton Wilder'ın, Memet Fuat'ın çevirdiği *Trenton ile Camden'e Mutlu Yolculuk* adlı minik kitabı hatırlıyorum. Ayrıca o, yıllarca (1960-1964) Türkçe adlı bir dergi yayımladı. Biz Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü öğrencilerini daha çok bu dergi ilgilendirirdi.

Adından söz edip kapağını da sunacağımız *Gezi/Mevlana'da Olmak* adlı kitabı yayımlandığı zaman Konya Lisesi son sınıfında öğrenci idim. Edebiyat öğretme-

nimiz ise Cahit Öztelli idi. Bir gün dersimize gelirken elinde bu kitaptan birkaç tane getirmişti. Almak isteyenlere vereceğini söyledi. Fiyatı kaç lira idi hatırlamıyorum ama o kitabı alan birkaç öğrenciden biri de bendim.

* * *

Merhum hemşerimiz, şair büyüğümüz Feyzi Halıcı da bu festivallerden birine gezgin olarak katılmış, yaşadıklarını da bir kitapta toplamıştı: *Struga Şiir Akşamaları* (Konya 1982).

Onun hayatını uzun uzun ele almayacak, ana hatlarıyla sunmaya çalışacağız. Merhum hakkında bilgi bulabileceğimiz iki kaynak olarak şu iki Konyalının çalışmalarını hatırlatmak isteriz:

1. Mehmet Ali Uz, "Feyzi Halıcı", *Konya Kültürüne Hizmet Edenler C. 1*, Konya 2003, 203-209.

2. Fuat Önder, "Halıcı, Feyzi", *Konya Ansiklopedisi*, C. 4, Konya 2012., 151.

Ama yine de, birkaç satırla onu hatırlayiverelim:

Feyzi Halıcı, 1924 yılında Konya'da doğdu. Konya Lisesi'nden girdiği İstanbul Üniversitesi Fen Fakültesi'nden yüksek kimya mühendisi olarak mezun oldu. Mesleğini icra etmeyip babasıyla birlikte halı ticareti yaptı. İlimizde aylık kültür ve sanat dergisi Çağrı'yı yayımladı. Bir dönem ilimizi Cumhuriyet Senatusunda temsil etti. Konya Gazeteciler Cemiyeti ve Konya Kültür ve Turizm Vakfı'nın kurucuları arasında yer aldı. Türk Dil Kurumu'na üye seçildi (1957). Konya'da pek çok millî ve milletlerarası toplantının düzenlenmesine öncülük etti. Evli ve iki çocuk babası idi. 09 Ekim

2017 tarihinde vefat etti. Yayınlarının sayısı yüzü bulmaktadır.

KONYA OVASI

Fazıl Hüsni DAĞLARCA

*Konya Ovası kocaman bir at,
Ulu çağların binip gittiği.
Karanlık çobandır sürülerce yıldız.
Besbelli almyazılarını güttüğü.
Bütün avuçları doldurur altın başak,
Övünç verir kış biteneek yettiği.
Yaşama tadı öylesine güzel,
Yoğurdun duyulur maya tuttuğu.
Ak köyler Pazar üzre,
Sevgiden başka ne ki aldığı sattığı.
Yere konmuş gökyüzüdür Takkeli Dağ,
Aydınlığın öttüğü.*

İSTANBUL CADDESİ

Feyzi HALICI

*Bu cadde İstanbul Caddesi,
Aziziye minaresinde çifte ezan
Nal sesleri, motor gürültüleri
Arasında kaybolursunuz bazan.*

*Burası dellal pazarıdır
Eski eşyaların satıldığı
Cömert oturak alemlerinin
Kayıtsızca anlatıldığı...*

*Ağzına kadar dolu dükkanlarda.
Duyun ki ne ümitler eridi!
Oturup seyredin şöyle-leyin
Cadde değil, sinema şeridi!*

*Bir para sesidir duyulmasının
Tekmil kulaklar kırışte.
Teraziler, vitrinler, hanımlar
Alışverişte...*

*Günbatı tarafından bizim dükkan
Halı, kilim, çepeçevre yanları.
Karşımızda çitlem çitlem bir otel
Duvarında banka ilanları..*

*Yolunuz İstanbul caddesine
Düşmez mi bir zaman, ne dersiniz?
Pahalılıktan falan konuşur
Bir acı kahvemizi içersiniz...*

Maziden Gelen Mısralar: BORLU ÂŞIK MEVLÜT YILDIRIM'IN KONYA DESTANI

Ali IŞIK

Geçenlerde, sevgili Ahmet Köseoğlu'nun hazırladığı yeni kitabına konulmak üzere bir Kaya-lı Park fotoğrafı için bilgisayarımdaki fotoğraf arşivimi tarıyordum. Bulduğum fotoğraflar, tasarım hâlindeki kitabın diğer fotoğraflarına yaraşır çözümlükte değildi maalesef. Fotoğrafi kendim teklif ettiğim için meyas oldum. Lakin bilgisayarımın "Araştırma" klasöründe yer alması gerekirken her nasılsa "Eski Konya Fotoğrafları" klasörüne düşmüş eski bir *Ekekon* sayfasının fotoğrafını da bu vesileyle buldum. Bu eski *Ekekon* sayfasının fotoğrafını Borlu Âşık Mevlüt Yıldırım'ın yazdığı Konya Destanı için saklamış olmalıyım. Üzerinden yetmiş iki yıl geçmiş bu şiir ile fakirin doğduğu günlerde dünyaya veda etmiş şairini günümüz nesliyle buluşturup yâd ederek bir nebze olsun gönenmeliydim artık.

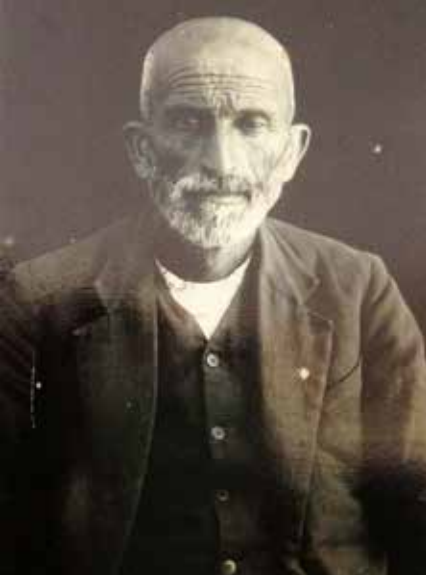
Mevlüt Yıldırım (1896-04.04.1954), Niğde'nin -önceleri Bor, günümüzde ise- Altunhisar ilçesinin Asmaz (şimdi Yeşilyurt kasabası) köyünde doğmuştur. Şair geçim sıkıntısı içinde yaşamış bir ailenin çocuğudur. Çiftçilikle geçinen babasının adı Ali, annesinin adı ise Mavişe'dir. İlk öğrenimini Ortaköy (Altunhisar) bucağında yapmış, daha küçük yaşında geçim kaygısına düştüğünden tahsilini bitirememiştir. Askerlik görevine Çanak-kale, Kafkas cephelelerinde başlamış, İstiklal Savaşı'na Adana'da Sinan Paşa müfrezesine katılarak iştirak etmiş ve Afyon, Haymana gibi bölgelerde bulunmuştur. Büyük zaferin sonunda memleketi Asmaz köyüne dönmüştür. Yıldırım, askerlik sonrası evlenmiştir. Bu evlilikten altı çocuğu olmuştur. Omuzlarına yüklenen geçim

yükü âşığı geceli gündüzlü bir gayretin içine sürüklemiştir. Ömrü boyunca çalışmış ve üretmiştir. Yurt ve memleket işleri söz konusu olduğunda kendi deyimiyle "kalender" bir şairdir (Bakırcı, 2019).

Mevlüt Yıldırım, zaman zaman Konya'yı da ziyaret etmekte yanı sıra buradaki dostlarıyla da mektuplaşmaktadır. Mesela 1948 yılı Cumhuriyet Bayramı'nda Konya'nın misafiri olmuş, burada meydanlarda ve Halkevinde Cumhuriyeti ve inkılapları öven şiirler okumuş, ardından da yine aynı yılın aralık ayında da *Ekekon* gazetesine bir mektup göndermiş, bu mektubunu da gazeteyi övücü bir şiirle bağlamıştır (Anonim, 1948).

Âşık, müteakip yılın acı baharında da yine Konya'ya gelmiş olmalı ki merhum Celaleddin Kışmir onunla görüşmesini *Ekekon*'da nakletmiştir. Önemine binaen bu yazıyı aynen aktarıyoruz (Siliklik yüzünden net okunamayan yerler [?] işaretiyle gösterilmiştir).

İnce, uzunca boylu, saç sakalı vaktinden evvel ağarıvermiş. Topu topu yaşı kırk, fakat altmışlık ihtiyarlar gibi gözüküyor. Hele baston da taşımaya âdeta yürüyemeyecek gibi dermansız ve hasta bir hâli var. Belki yıllarca ufak ve bakımsız bir Anadolu köyünde geçirmiş olduğu mahrumiyet ve sıkıntılarla bu hâle geldi? Üstü başı tertemiz. Tıpkı şehirli gibi düz pantolon, ceket giyiyor, boyun bağı takıyor. Bu şehirli kisvesi altında ince, hatta çok zayıf, fakat efendice bir vücut var. Sohbeti, konuşması yerli yerinde. Onunla ilk tanışmam da heyecanlıydı ve toy bir delikanlı gibi renkten renge giriyordu. Çelimsiz ve gösterişsiz, âdeta kendisi-

Aşık Mehmet Yakıcı

ni ayakta bastonuna dayanarak zor tutabilen bu vücutta tamamen aksine kalın, tok ve insanı doyuran bir ses çıktığını söylersem mübalağa etmemiş olacağım. Şiirlerini okurken on sekiz yaş delikanlılara has heyecan ve ateşle dolu bulunuyor. Bir insan kendi yazdıkları da dâhil Mevlüt Yıldırım derecesinde okuyamaz. Yazdıklarını şairinden dinletmek Asmaz köylü bir âşığa has gibidir.

İçten, dokunaklı, ahenkli bir sesi var. Hayran oluyorsunuz. Vefası, dostluğu, arkadaşlığı da mükemmel. Zaman zaman buralara kadar uzanmasa da, hâl hatır soracak bir iki satırlık [mektup], birkaç kıtalık şiir göndermesini ihmal etmiyor. Gün, güneş görmüşlük başka. Mevlüt Yıldırım'da mütevazı oluşun, bir diğer manada kendini bilmişliğin tamamen izleri okunuyor. Haddini, hududunu biliyor. İşinin, sanatının, ente püften ve gösteriş taraflarından mümkün merteye şimdileri kaçınır olmuş.

Eskiden önüne çıkan, kendisine yardımında, vaitte bulunan kişilere, partilerin borusunu öttürmeye kalkışmış. Yüzlerce kişi karşısında şiirlerini okumuş, resimlerini çekmişler. Şimdi Mevlüt Yıldırım bunları genç-

lik hatıralarından ve manasız bir hevesten sayıyor. Asıl ehemmiyet verdiği, üzerinde ısrarla ve titizlikle durduğu mesele, sanatı ve şairliğidir. Niyeti -Allah müsaade ettikçe- bu yoldan dönmek.

Âşık Mevlüt Yıldırım'ın hayatı bir bakıma tuhaf ve orijinal bir hayattır. Bor'a bağlı Asmaz köyünde doğmuş. Tahsili Ortaköy bucağında sıbyan mektebinde hafızlık okumuş. Bundan sonraki hayatını artık Mevlüt Yıldırım'ın ağzından dinleyelim:

“Sekiz on yaşlarında aşk eseri kalbimde bir volkan gibi yanıyordu. Fakat babamın ve hocamın korkusundan dumanını dışarı çıkaramıyordum. Günlerden bir gün genç bir güzel gördüm. Güzel beni görünce yüzünü kapayarak yolun kıyasına çıktı. Yüreciğimden bir şeyler yanıverdi. O anda dile geldim, bülbül gibi şakıyı verdim:

*Elâ gözlerine sürmeler çeksen
Tarasan zülfünü gerdana dökse
Gündüz akşamadan salınsan seksen
Gece sabahadan sar yavaş yavaş⁽¹⁾*

Ne kadar söyledim bilmiyorum. Dizi dizi, tabur tabur kıtaları sıralayıverdim. Bu çağrışlarımı yalnız dere kenarındaki selvi boylu değil, iki saat mesafedeki Ulukışla köyünde meşhur âşık Kemali de duydu. Boyundan büyük işlere kalkıyorsun diye ertesi gün beni imtihana çekip şu muammayı sordu:

*Bir muamma yaptım kansız
Gerek canlı gerek cansız [?]
Hiçbir şey görmedim cansız
Bil bakalım bu ne imiş
Ve arkadan da:*

Çocuk senden cevabını isterim, diye bir tehdit savurdu.

Rahmetli Kemali Baba'nın bu muammasına ben de nazımla cevap verip sorduğunun gölge olduğunu bil-

(1) Bu dörtlük Sever, 2013'te şöyledir:
Elâ gözlerine sürmeler çeksin
Tarasın zülfünü gerdana döksün
Gündüz akşamadek salınsın gezsin
Gece sabahadek sar yavaş yavaş
Ayrıca bu şiirin tamamı için bk. Sever 2013: 500.

dirdim. Üstelik bir uzun şiir de yazı-verdim:

*Doğuş fikirden mi özden mi çıkar
Serde [?] devam eder sözden mi çıkar
Cevher yokuşta mı [?] düzde mi çıkar
Ehli olan bunu bilmek gerektir*

Benim bu aciz sözler Kemali Baba'nın pek hoşuna gitti. Ta kalkıp yanıma kadar geldi: Yıldırım ismim Kemali Baba'nın yadigârıdır. Bana bu ismi o koydu." (Kişmir 1949: 2, 3)

Soyadı ile ilgili bir rivayet de şöyledir: Bu görüşmelerinde Kemali Baba, "Sende yıldırım gibi çakan bir zekâ var, her şairin bir mahlası olur, seninki de Yıldırım olsun." diyerek âşığa Yıldırım mahlasını verir. 21 Haziran 1934 tarihinde Soyadı Kanunu çıkınca da âşık, Yıldırım soyadını alır (Bakırcı, 2019).

Mevlüt Yıldırım sağlığında şiirlerini *Millî Deyişler* (1946) ve *Vatan Bülbülü* (1950) adıyla iki kitap olarak yayımlamıştır. Şiirlerinde aşk, tabiat, yaşadığı sıkıntılar, yaşadığı yörenin güzellikleri, vb. temaları işleyen Mevlüt Yıldırım, sade ve içten bir Türkçe kullanmıştır (Sever 2013: 499).

Konya Destanı

*Mukaddes vatanın ilk vilayeti,
Eşi yok cihanda bir ulu Konya.
Kurulurken almış büyük himmeti
Evliya yatağı der ulu Konya.*

*Gelmiş geçmiş nice nice şahlar sultanlar,
İşaret bırakmış her akan kanlar,
Selçuklulardan kalma var dolu hanlar,
Olmuşsun her asra yâr ulu Konya.*

*Ulu Tanrı esirgeme rahmetin
Çok çekmiş dünyanın yazık zahmetin
Vefatın duyunca Âşık Mehmed'in⁽²⁾
Oldu dünya başa dar ulu Konya.*

*Altun yaldız parıl parıl yanıyor
Mevlâna'yı herkes veli tanyıyor
Gelip giden yabancılar sanyıyor*

(2) Âşık Mehmet Yakıcı (1879 / 25-26 Ocak 1950): Konya'nın yetiştirdiği en güçlü âşıklardan olan Mehmet Yakıcı, bu şiirin yazılmasından birkaç ay önce vefat etmiştir. Mevlüt Yıldırım belli ki iyi tanıdığı Âşık Mehmet ağabeyini şiirinde anmadan geçememiştir.

Musa'ya görünen Tur ulu Konya.

*Devlet kuşu öter gadim serinde
Değerli kıymet var her eserinde
Kuran'lar okunur camilerinde
Bu dünya durdukça dur ulu Konya.*

*Karaman oğlunu Bizanslıları
Duydu tuhaf tuhaf türlü sesleri
Şimdi sildin kalbindeki pasları
Tarihte kaydınız var ulu Konya.*

*Değerin var sakın ucuz satılma
Rengin hostur başka renge katılma
Kıyamette pamuk gibi atılma
Eğer üfürülürse Sur ulu Konya.*

*Biraz mağrur durma kendini bekle
Haleci Mansur'a kaldım de bekle
Koltuğunda gizle koynunda sakla
Gelirse gezmeye yâr ulu Konya.*

*Özüm aşk dağıladı koygundur yaram
Zalim felek ile uz değil aram
Gamı gasaveti kaldırı Meram
Bu benim yaremi sar ulu Konya.*

*Güneş girse gölge yapar buluta
Ziyan geçmez talihin çok uluda
Bulduğum Orta Anadolu'da
Türklüğe en büyük kâr ulu Konya.*

*İstiklal devreder bu mutlu günün
Bize armağanı Besim Ergun'un
Eğer kesilirse ol Ekekon'un
Mahsun olur Niğde Bor ulu Konya.*

*Noksanın af edin köylü sözünün
Hataları çok olur şair özünün
Düzeni yok Yıldırım'ın sazının
Her havayı çalmak zor ulu Konya.*

*Niğde-Bor-Asmaz köyünden
Mevlüt Yıldırım*

Kaynaklar:

- ANONİM (1948), Bir Halk Şairimiz ve Ekekon", *Ekekon*, S 2908 (22 Aralık), s. 2.
- BAKIRCI, Nedim (2019), "Yıldırım, Mevlüt Yıldırım", *Ahmet Yesevi Üniversitesi Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/yildirim-mevlut-yildirim>
- KİŞMİR, C. (1949), "Kıymetlerimizi Düşünürken: Âşık Mevlüt Yıldırım", *Ekekon*, S 3000 (25 Temmuz), s. 2, 3.
- SEVER, Mustafa (2013), *Türk Halk Şiiri*, Ankara: Ankara Üniversitesi Yay.
- YILDIRIM, Mevlüt (1950), "Konya Destanı", *Ekekon*, S 3129 (13 Nisan), s. 3.

Ahmet
ÇELİK

Konya İl Milli Eğitim Müdürlerinden **HALİT ZİYA KALKANCI** (1890-1979)

1 937-1940 tarihleri arasında Konya Milli Eğitim müdürü olarak görev yapan Halit Ziya Kalkancı, 1309/1890'da İstanbul'da doğdu. Osman Efendi'nin oğludur.

Eyüp Askeri Rüştüyesi/Ortaokulu ve Vefa İdadisi/Lisesi'den sonra 1325/1909'da İstanbul Darulmuallim Mektebi Riyaziye (Matematik) Şubesi'ne girerek bu mektepten 1329/1913'te mezun oldu.

27 Kasım 1329/1913'de 1000 kuruş aylıkla Bitlis Sultanisi (Lisesi) riyaziye (matematik) muallimliğine atanarak resmi göreve başladı.

Birinci Dünya Savaşı'nın başlamasıyla 1330/1914'te askerliğe sevk edildi. 31 Mayıs 1332/1916'da asteğmenliğe, 1 Ekim 1332/1916'da teğmenliğe yükseldi. 30 Ekim 1334/1918'de Irak cephesinde iken İngilizlere esir düştü. Bir müddet Basra'da esir kampında kaldı. Burada eğitim öğretim faaliyetlerine devam ederek onun girişimleri ile esir kampında "**Basra Osmanlı Esirleri Mektebi**" açtırmaya muvaffak oldu. 19 Ekim 1338/1920'de esaretten dönerek askerlikten terhis oldu.

Terhis sonrası 4 Aralık 1336/1920'da Bursa Sultanisi ikinci devre yani Lise kısmında matematik öğretmenliğine başladı. Ancak İstiklal Harbi'nin başlaması üzerine 17 Eylül 1337/1921'de tekrar askerliğe sevk edildi. 1 Eylül 1338/1922'de üsteğmenliğe yükseldi. Milli Mücadele'nin sona ermesinin ardından 13 Temmuz 1339/1923'de askerden terhis oldu.

Eylül 1339/1923'te Eskişehir Sultanisi/Lisesi matematik öğret-

menliği ve müdür muavinliğine atanan Halit Ziya Kalkancı,

1 Eylül 1340/1924'te Adana Erkek Muallim Mektebi matematik öğretmenliği ve müdür muavinliği,

9 Aralık 1341/1925'te Konya Erkek Muallim Mektebi müdür ve matematik öğretmenliği,

18 Eylül 1929'da İstanbul Çapa Kız Muallim Mektebi müdür ve matematik öğretmenliği,

24 Nisan 1933'te Gazi Eğitim Enstitüsü müdür ve matematik öğretmenliği,

29 Mart 1936'da Kandilli, Per-tevniyal ve Haydar Paşa liseleri matematik öğretmenliği görevlerinde bulundu.

22 Şubat 1937'de Konya Maarif Müdürlüğü'ne atandı ve bu görevi üç yıl sürdü.

2 Ekim 1940'ta İzmir Maarif Müdürlüğü ve 17 Mayıs 1941'de Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Heyeti üyeliği görevlerinde bulundu. Uzun yıllar Talim ve Terbiye üyeliği ve İkinci Başkanlığı yaptıktan sonra 3 Mart 1954'te emekli oldu.

17 Ocak 1979'da İstanbul'da vefat eden Halit Ziya Kalkancı Karaca Ahmet Mezarlığı'na defnedildi.

1333/1917'de evlenen Halit Ziya Kalkancı'nın üçü kız, biri erkek olmak üzere dört çocuğu vardır.

Eğitimci İhsan Baykal kaleme aldığı "Dokunaklı Bir Ölüm" adlı makalesinde hocası Halit Ziya Kalkancı hakkında şunları kaydeder:

"Bugün (17 Ocak 1979 çarşamba

günü) Karaca Ahmet Mezarlığı'nda toprağa verdik 89 yaşındaki milli eğitimci emekçimiz Halit Ziya Kalkancı'yı... Kimdir bu 89 yaşındaki milli eğitimci Halit Ziya Kalkancı?

Çizelim onun kişiliğini, eğitim tarihimizdeki yerini ve önemini. Yalnız şunu belirtmek isterim ki biz; genellikle bilim adamı olsun, eğitimci, doktor olsun, kendi insanlarımızı küçük görür, değer vermez. Onların hizmetlerini anmayız, görmeyiz bile. İşte Halit Ziya onlardan biridir.

Oysa Halit Ziya 89 yıllık yaşamının tümünü milli eğitim hizmetine adanmıştı. Emekli olduktan sonra bir köşeye çekilmedi, çıkarları ile ilgili bir uğraşında bulunmadı, kahve köşelerinde sürünmedi, bir özel okulda, ölünceye dek eğitim öğretime yürekten emek verdi. Halit Ziya, çok yaşlanmıştı. İki büklüm olmuştu (ama düşünme, usamlama, bellek gibi yetenekleri çok güçlü ve pırlı pırlıydı, hiç yitirmemişti bu yeteneklerini) ben, kendisine bu çalışmalarını bırakmasını, dinlenmesini öğütlediğim zaman:

-Yatakta ölmek istemiyorum, Allah beni (sınıfta) tahta başında öldürsün, yanıtını veriyordu, öyle oldu, görevinden kopmadan, uzun süre hastalık anları çekmeden, son soluğuna dek bilincini yitirmeden,

çocuklarına, torunlarına öğütler verirken ölüverdi 17 Ocak 1979 günü, sabah ,saat beşte.

Halit Ziya, uzun yıllar Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye ikinci başkanlığı yaptı. Gece gündüz çalışıyordu. Bir gün bir öğretmen oğlu Emin'den yakınıyor, ilgilenilmesini istiyor. Halit Ziya, buna:

- **Türkiye'deki tüm çocuklar da benim evladımdır. Onları kendi evlâdımdan ayırt edip özel bir işlem yapamam**, yanıtını veriyor. Gerçekten o öğrencilerini kendi çocuklarından hiç ayırmazdı.

Konya Erkek Muallim Mektebi'nde Halit Ziya'nın öğrencisiydim. Bizi öz çocuktan kadar sever, bağırma basardı. Biz gece yatar, O, yatmazdı. Biz, uyur O, uyumazdı. Biz derin uykudayken O, yatmazdı, biz, uyur O, uyumazdı. Biz derin uykudayken O, yatakhanelerimizi sessizce dolaşır, üstümüzü sıkı sıkı örterdi. Her gece böyleydi. Bizim için uyumazdı. Sabah kahvaltısını bizimle öğrencilerle yapar öğle ve akşam yemeklerini de bizimle yerdi. Hatta öğretmenleri de öğrencilerle birlikte yemeklerini zorunlu kılardı.

Şapka Kanunu yeni çıkmıştı. Atatürk'ün Konya'ya gelişini Muallim Mektebi öğrencileri yeni kasketleri ile istasyonda karşıladılar. Evinin önünde yapılan geçit törenine

Erkek Öğretmen Lisesi, 1927

Erkek Öğretmen Tatbikat Kısım 19288

katıldılar. Müdürümüz Halit Ziya da bizimle birlikte başında öğrenci kasketi ile karşılama geçit törenine katıldı.

Ömrünü öğrencilerine Türk vatanına millî eğitimine adanmış olan 89 yaşındaki eğitimcimiz Halit Ziya toprağa verilisinde eğitimcilerden sadece Kemal Üstün, Nuri Arısoy, öğrencilerinden Ayşe Baykal, İhsan Baykal, Hamdi keskin, Nesimi Doğan ve Hayri vardı. Evet, topu topu dokuz kişiydik. İki basamaklı sayının ilkinin onu bile bulamamıştık. Bunun için “Dokunaklı- acı bir ölüm” başlığını koydum makalemin başlığına.

Halit Ziya öğünmeyi, övmeyi gösterişi hiç sevmezdi. İstiklal Madalyası'nı kutsal bir armağan olarak en seçkin yerde saklamış, bir kez dahi gösteriş ya da çıkarı için kullanmış değildir. Kimse bilmez Halit Ziya'nın İstiklal Savaşı'na yedek subay olarak katıldığını, İstiklal Madalyası aldığını.

Ölüm töreninin de gösterişsiz, sıkıntısız olmasını istemiştir özel vasiyetnamesinde. Örneğin ölümü belli kişilere (yukarıda isimleri yanlış olanlar ve Necati Çaldıran'a) duyul-

rulacak, gazetelere ilan verilmeyecek, ilanla teşekkür edilmeyecek, çelenk getirilmeyecek, naşı bekletilmeyecek, hemen kaldırılacak, yorucu ve sıkıcı işlemlere asla yer verilmeyecek.

Halit Ziya, öğrencilerin sağlığını üzerinde titrer, buna karşın kendi sağlığına hiç özen göstermezdi. Hastalığından ötürü görevinden uzaklaştırılmasını hiç istemezdi. İki kez buna tanık oldum: Konya Mualim Mektebi'nde çok zayıflamıştı, dinlenmesi ve bakımı gerekiyordu. Bakanlık Sağlık Müfettişi Dr. Celal'in gösterdiği lüzum üzerine İstanbul'a gitmek zorunda kaldı ama gerekenlerin hiç birini yapmadı ve yaptırmadı, ansızın döndü. İsteyerek gitmiyor ve bir toplantıda açıkça “Sağlık bakımından İstanbul'a gitmemem gerekiyormuş.” diyordu.

Konya Milli Eğitim Müdürü iken çok ağır bir hastalığa yakalandı. Hastahane tedavisi gerekiyordu. Ama görevin uzaklaşmak istemediği için hastaneye gitmemekte direniyordu. Bir hayli uğraştıktan sonra onu hastaneye yatırabildik, orta dereceli okul müdürleri ile birlikte.

Birinci Cihan Savaşı'nda da bü-

Halit Ziya Kalkancı, 1938

yük bir kaza geçirmiş, bel kemiğini incitmiş, buna baktırmamış, gereken tedaviyi yaptırmamış. Bu yüzden son yıllarda o incecik ve uzun boylu, dik vücutlu Halit Ziya iki büklüm olmuştu. Bu yanılığını bir kaç kez yineledi bana.

Esirlikte vatana yapmağa mecbur olduğu hizmetlerden birini de ifa ediyordu. Halit Ziya düşünce ve duygularını yaşayarak, yaparak gerçekleştirirdi. Sözle nutukla vatanseverlikte bulunmak O'nun için geçerli ve yararlı değildi. Genç yaşta üniversiteyi bitirmiş. Birinci Cihan Savaşına yedek subay olarak katılmış ve İngilizlere esir düşmüştü. Basra Esir Kampı'na götürülmüştür. **“Burada da vatana hizmet edilebilir”** diye düşünür Halit Ziya gibi gerçek vatanseverler. Halit Ziya bu düşünce ile hemen faaliyete geçer ve **“Basra Osmanlı Esirleri Mektebi”** açılır, emir zabitlerin (subayların) emirleri için. Daha önce inceleme yapmıştır. Erişimden çoğunun okuma yazma bilmediklerini saptanmıştır. Alay Komutanlığı aracılığı ile alay zabitlerine yazılan şu emirname gerçekten ilginç ve anlamlıdır da:

“Bizi asırlardan beri daima yeis ve hüsrân içerisinde yuvarlatan sebebin harici (dış) düşmanlardan ziyade (daha fazla) dâhili (iç) düşmanlardan olduğu hepimizce müsellemlen (bilinen) ve bunun imhası da milletimizin maarifi (eğitimi) hususuna -elden geldiği kadarıyla- cehd (çalışma) ve gayret etmesiyle mümkün olacağı bilindiği halde bir seneden beri başka hiçbir meşguliyetimiz olmamasına rağmen bu hususta küçük bir gayret göstermeyişimize teessüf ettim (/üzüldüm). Hatırımızdan hiç çıkarmayalım ki memleketi okur-yazar olarak bir neferin (askerin) avdetine (dönmesine) sebep olmakla vatana yapmaya mecbur olduğumuz en büyük hizmetlerden birisini ifa etmiş olacağız. Ümit ederim ki yakın bir atide (gelecekte) bizim için her halde kara olan iki musibeti bırakır vazifemizin bu kısmını hüsnu surette ifa ederiz.”

Mektebe devam edip sınav sonunda başarı gösterenlere özel bir başarı belgesi verilmektedir. Bu belgenin başında şu anlamlı öğüt bulunmaktadır: **“Kendini bil. Düşmanını unutma! Öl! Esir olma!”**

Basra Osmanlı Esir Okulu'nda

Halit Ziya Kalkancı, 1928

yalnız okuma-yazma öğretilmiyor, bundan ayrı hayati bilgiler de öğretiliyordu. Ayrıca subaylar için edebiyat, matematik, fenni terbiye (çağdaş eğitim) kursları da açılır Halit Ziya yönetiminde.

Halit Ziya'nın bu eğitsel etkinlikleri çevrenin ilgi ve beğenilerini kazanır. Bağdat Müftüsü **Osmanlı Esir Mektebini** ziyaret eder. Çok miktarda kitap ve para bağışında bulunurlar. Ayrıca Irak Maarif Müfettişi (veya müdürü) de Esir Mektebi'ndeki çalışmaları görmeye gelir, Fransızca konuşurlar Maarif Müfettişi. Halit Ziya'dan Süleymaniye, Kerkük, Altınköprü hudut (sınır) olmak üzere Irak dâhilinde çalışmayı arzu edip etmediğini sorar. Halil Ziya "Türk olduğunu, Türk bayrağının sallandığı yerde muallimlik yapacağını" söyler. Gerçek milliyetçilik budur işte.

Yedek subay Halit Ziya esirlikte acılı, hastalıklı günler yaşıyor ama eğitim-öğretim çalışmalarını bir gün ve hatta bir saat bile aksatmıyor. Acılı günlerden sonra vapurla yurda dönüyorlar esir subay ve erleri. Uzun vapur yolculuğunda subaylar çoğunlukla kâğıt oyunları ile oyalanıyorlar. Erlerden bir kaçının

Kur'an-ı Kerim okuduklarını bir kaçının da hesapla uğraştıklarını gören matematik öğretmeni Halit Ziya hemen yanlarına oturur, yurda dönünceye dek matematik öğretimini sürdürür. Halit Ziya hocam, çalışmalarında yer ve zaman seçmeyi gerekli görmezdi.

Konya... Türkiye'nin en geniş illerinden biridir. 1937-1940 yılları arasında Konya'nın yolları bugünkü kadar, bakımlı değildi ve araçları da yetersizdi. Bu bozuk yollar, yetersiz araçlara karşın görmediği bir köy denetlemediği bir okul kalmamıştı. Gerektiğinde tatar arabası, katır ve hatta eşek üzerinde Konya'nın tüm kasaba ve köylerini dolaşmıştır.

Adana İstanbul demiryolu sırayla Karaman-Konya-Akşehir'den de geçer. Karaman'ın da denetlemek zorunluluğu vardır. Ama buradan da Akşehir'e gitmek zorundadır. Konya'da bitirilecek işleri var. Trenin Konya İstasyonu'ndaki bindirme-indirme duraklamasından yararlanarak maarif başkâtibine yapılacak ivedili işler hakkında gereken talimatı verir ve yoluna Akşehir'e doğru devam eder. Zaman yitirmeksizin üç işi bir anda çözümler.

Halit Ziya öğrencilerini iyi tanı

yan, seven ve koruyan bir eğitimci ve yöneticiydi. Öğrencilerine, yeteneklerine göre yön verir, gelişmeleri, oluşmaları için çaba gösterir ve sürekli izlerdi. İşte onlardan bir kaç örnek:

Birincisi: Konya Erkek Muallim Mektebi'nde Halit Ziya'nın öğrencisiydim. Onun isteği ile Erkek Tatbikat Okulu öğretmenliğine getirildim. Bu benim için bir aşama oldu. Onun yönelttiği eğitim öğretim uygulamaları ile mesleki bilgi ve görgüm yenilendi ve güçlendi. Halit Ziya, yeniden Konya'ya Maarif Müdürü olarak geldiğinde İsmet Paşa İlkokulu öğretmenliğinde bulunuyordum. Halit Ziya'ya göre bu durumda kalmam yeterli değildi. O bir aşama daha yapmamı istiyordu. Yüceler yücesi, hocaların hocası hocam, müdürüm Halit Ziya'nın zoru, desteği ve yardımı ile Gazi Eğitim Enstitüsü Pedagoji Bölümü'ne girdim. Bundan sonra yeni mesleki çalışma alanları buldum. İlköğretim Müfettişliği, İvriz Köy Enstitüsü, Konya Kız İlköğretmen Okulu öğretmen ve yöneticilikleri gibi olumlu nitelik ve değer yargılarımda örneğin hizmet anlayışında, görev tutkunluğunda, vatan, bayrak, milli duygularda, Halit Ziya'nın etkisi ve silinmez izleri vardır bende.

İkincisi: Refik Durlu, Eskişehir Lisesi'nde bir sınavda ayırtmanlara kızar. Tebeşiri yüzlerine atar ve çıkar sınav salonundan. Halit Ziya müdür yardımcısıdır, durumu öğrenir. Refik'i aramaya başlar ve bir kahvede fesi önüne koymuş, bacak bacak üstüne atmış, bir yandan sigara, bir yandan da kahvesini içerken yakalar. Halit Ziya, Refik'i ayağa kaldırır, kahve parasını cebinden öder. Hiç konuşmadan okula gelirler. Refik'i imtihan odasına sokar, yeniden imtihan edilmesini, kafa tutma suçunun kendisine bırakılmasını ayırtmanlardan rica eder. Refik'in sınavı gerçekten başarılı olur. Halit Ziya'dan hak ettiği cezayı

Halit Ziya Kalkancı

görür. Böylece sınıf arkadaşını Refik sokağa atılmaktan, bugünkü deyimle anarşist olmaktan korumuş tersine milli eğitimin çeşitli basamaklarında yararlı hizmetlerde bulunur Müdür Muavini Halit Ziya'nın eğitim anlayış ve tutumu sayesinde.

Üçüncüsü: Çapa Kız Muallim Mektebi'nden Ecnebi Lisesi muallimliği için on tane aday istenir. Yetenekli on kız öğrenci seçilir ama Vekâlet (Milli Eğitim Bakanlığı), aday gösterilmeyen yeteneksiz bir öğrenciyi, onlara tercih eder. Çapa Kız Muallim Mektebi müdürü Halit Ziya Kalkancı'nın bakanlığa yazdığı şu yanıtı birlikte okuyalım:

“ ... Endişemiz şu noktadadır: Gençliğin ruhunda kati surette yer tutan ve his halinden fikir haline inkılâp eden bir kanaat vardır. Memleketimizde herhangi bir işi intaç için, herhangi bir arzunun tatmini için behemehâl iltimasa ihtiyaç vardır. Bunun her gün hesapsız delillerine ve tezahürüne tesadüf ediyoruz.

Bu kanaati yıkmak için; mücadeleyi zaruri görüyoruz. Sebebi:

a) Kaide, prensip, talimat vs. fertlere göre değişen, ihtimali mümkün ve hatta emin birer meta haline giriyor.

b) Genç nesle göre hak ve adalet mefhumları hürmet edilecek değil istihfaf olunacak meslek ve mevhum birer mefhumdan ibarettir.

c) İltisam ve iltisam cemiyetin devlete karşı itimadını izale etmektedir.

Bundan da başka nesil iki gruba ayrılmıştır:

1. iltisam ve himaye görenler.
2. Bedbinler, kaderine küskünler.

Bizce bu, bir hanımın meselesi değildir, bir haksızlıktır. Ve bu vesile ile düşüncelerimizi arz ettik. İstanbul Kız Muallim Mektebi müdürü Halit Ziya Kalkancı”

Halit Ziya Kalkancı, en yeni eğitim -öğretim akımlarını benimser, bunları uygulardı. O, daha çok uygulayıcı, çağdaş bir eğitimci ve yöneticiydi. Gericiliğin, boş temelsiz inançların çetin savaşçısıydı. Onun tanık olduğumuz, yaşadığımız eğitim-öğretim uygulamalarından bir kaç örnek;

- Öğrenciler yönetime katılır, gerçek anlamda sorumluluk taşır-lardı. Öğrenci başkasına karşı gelmek en ağır cezayı gerektirirdi. Öğretmen, yöneticiler de öğrenci başkanlığının buyruklarına uyarlardı.

- Okulda “kendi kendine yönetme ilkesi” uygulanırdı. Seçimler tam bir tarafsızlık içinde yapılırdı.

- Sık sık öğrenci toplantıları yapılır, eğitim, öğretim, yönetim ile ilgili işler, sorunlar görüşülür ve tartışılırdı.

- Öğretimde araştırma, inceleme ve yaşayarak öğrenme metotlarının uygulamasına geniş ölçüde yer verilir, gösterilirdi. Özellikle ilkokulda uygulayacağımız metotlar üzerinde sanki öğretim metodu öğretmeniymiş gibi titizlikle dururdu. Bu konudaki başarı ve üstünlüğümüzü ki bu, bizi denetleyenlere de kabul edilmiş bir gerçektir. O'na borçluyuz.

- Erkek Tatbikat Mektebi'nde en ileri öğretim metotlarının uygulama denemelerinden tatbikat öğretmenlerine (bize) önderlik etmiştir.

- Öğrenciyi tanıma yollarını göstermiştir, onları hayatta da izlemenin gerektiğinin canlı örneklerini vermiştir bize.

- Folklor incelemelerine önem vermiş öğrencileri isteklendirmiş, hatta zorlamıştır. Her öğrenci dinlenme aylarının bulunduğu yerin folklorunu inceler, okul müdürüne verirdi.

Kısaca, o vatanına içten düşkün gerçek milliyetçi bir eğitim uygulamacısı ve emekçisiydi.

Bunlar, 89 yaşında ölen eğitim emekçimiz Halit Ziya Kalkancı'nın yaşamından birer küçük damlacıklardır. İster misiniz bu damlacıklardan bir gölcük yapılmasını (adına bir broşür çıkarılmasını?). Böylece onun adını ebedileştirmiş olmaz mıyız? Halit Ziya Kalkancı'yı tanıyanlara, övenlere, özellikle başta (dönemin) Milli Eğitim Bakanı Necdet Uğur olduğu halde tüm Milli Eğitim görevlilerini sesleniyorum: H. Ziya Kalkancı'nın adını unutturmayacak bir yapıt, ya da başka bir hizmette bulunamaz mıyız?”⁽¹⁾

(1) İhsan Baykal, “Acıklı Bir Ölüm”, Yeni Konya 1-8 Şubat 1979